

Raadsmededeling openbaar

Nummer : 79-2026
Datum : 14 juli 2026
B&W datum :
Beh. Ambtenaar : Marieke Verhaaf
Portefeuillehouder :
Onderwerp : Voortgang pilot gebiedsgericht werken

Aanleiding:

Het pilotproject gebiedsgericht werken is gestart vanuit de overtuiging dat beleid en uitvoering beter dan nu kunnen aansluiten bij de leefwereld van inwoners wanneer we werken vanuit nabijheid, samenhang en continue dialoog. In de praktijk zien we dat beleid nu nog vaak versnipperd is en onvoldoende op elkaar aansluit, terwijl een effectieve en efficiënte aanpak van maatschappelijke opgaven juist vraagt om integraliteit en maatwerk per gebied. Gebiedsgericht werken is geen organisatorische ingreep, maar een cultuurverandering waarin verbinding, zichtbaarheid en luisteren centraal staan. Uit onderzoek en praktijkervaring blijkt dat succesvolle samenwerking begint bij het goed kennen van het gebied: niet alleen de plannen en projecten, maar juist ook de ervaringen, gevoelens en dynamiek onder inwoners. Deze intrinsieke motivatie vormde de aanleiding voor de start van een pilot gebiedsgericht werken in Bredevoort, waarin we verkennen hoe deze manier van werken in de praktijk vorm kan krijgen en hoe zij duurzaam kan worden ingebed in de organisatie.

Met gebiedsgericht werken willen we niet alleen beter aansluiten bij wat er in dorpen en wijken leeft, maar ook bijdragen aan het versterken van gemeenschappen. Sterke gemeenschappen vormen de basis voor een aantrekkelijke, leefbare en veerkrachtige gemeente. Door inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen met elkaar te verbinden, willen we sociale samenhang versterken en gezamenlijk werken aan opgaven op het gebied van leefbaarheid, welzijn, economie, veiligheid en weerbaarheid. Gebiedsgericht werken zien wij daarbij als een belangrijke bouwsteen om deze ambitie te realiseren.

Met deze pilot geeft de gemeente Aalten invulling aan de ambitie om zichtbaar, benaderbaar en verbonden te zijn met haar inwoners. Het gaat daarbij nadrukkelijk om een pilot: een bewuste experimenteerfase waarin ruimte is om te doen, te proberen en te leren. Gebiedsgericht werken is een containerbegrip: een vastomlijnde werkwijze of blauwdruk bestaat nog niet. Juist door ervaringen op te doen in de praktijk ontstaat inzicht in welke principes, rollen, competenties en randvoorwaarden nodig zijn om gebiedsgericht werken op termijn structureel toe te passen binnen de hele gemeente Aalten.

Wij informeren de raad graag over de status van de pilot gebiedsgericht werken.

Inhoud mededeling:

Verkenkende en opbouwende fase

De pilot wordt uitgevoerd in Bredevoort en bevindt zich momenteel in een opbouwende en verkennende fase. Een belangrijk vertrekpunt vormt het dorpsplan van Bredevoort, dat al eerder door Bredevoorts Belang op basis van inbreng door de inwoners via een intensiefparticipatietraject, is opgesteld. Dit dorpsplan biedt een stevig en gedragen fundament om op voort te bouwen. Omdat gebiedsgericht werken verschillende beleidsvelden raakt en bestuurlijk meerdere portefeuilles omvat, gaat het niet alleen om sociale en fysieke opgaven, maar ook om economische ontwikkeling, veiligheid, weerbaarheid en leefbaarheid. Juist de samenhang tussen deze thema's vraagt om een gebiedsgerichte benadering.

De focus ligt op relatieopbouw, nabijheid en het leren kennen van het gebied in brede zin. Een gebiedsverbinder is aangewezen en actief aanwezig in de kern. Hij is veel op pad in Bredevoort en onderhoudt intensief contact met inwoners, organisaties, verenigingen en andere betrokkenen. Deze werkwijze is een bewuste keuze: niet werken vanuit eenmalige participatiemomenten of strak geprogrammeerde bijeenkomsten, maar vanuit een doorlopend gesprek dat is gebaseerd op luisteren, vertrouwen en gelijkwaardigheid. Door aan te sluiten op plekken waar inwoners elkaar al ontmoeten en gesprekken te voeren zonder vooraf vastgestelde agenda, ontstaat geleidelijk zicht op wat er speelt, zowel op zichtbare thema's als op minder tastbare aspecten zoals eerdere ervaringen, onderlinge verhoudingen en verwachtingen richting de gemeente.

De werkwijze sluit direct aan bij de Dienstverleningsvisie van de gemeente Aalten. Door dichtbij te zijn, persoonlijk contact te maken en voortdurend te luisteren, geven we invulling aan de principes van mensgerichte dienstverlening, zorgvuldige communicatie en vooruitdenkend handelen. In Bredevoort passen we deze uitgangspunten al toe. Daarmee werken we niet alleen gebiedsgericht, maar brengen we de dienstverleningsvisie nu al in de praktijk.

Er is expliciet aandacht voor het bereiken van de zogenoemde zwijgende meerderheid: inwoners die zich minder snel organiseren of uitspreken. Het vinden van passende vormen om ook deze groep te betrekken is een belangrijk leerdoel. Dit vraagt om experimenteren en om ruimte om verschillende benaderingen uit te proberen, waarbij vooraf niet vaststaat welke aanpak het meest effectief zal zijn. De lessen die hieruit voortkomen zijn essentieel voor het ontwikkelen van een inclusieve en praktische werkwijze.

Omgevingsvisie

De pilot fungeert als een concrete vertaling van de daarin vastgelegde ambities op het gebied van participatie, integraliteit en maatwerk. Gebiedsgericht werken is geen losstaand experiment, maar onderdeel van een brede, noodzakelijke beweging binnen de gemeente. Tegelijkertijd biedt de pilot ruimte om te onderzoeken wat deze ambities in de dagelijkse praktijk betekenen en welke consequenties dat heeft voor rollen, processen en houding binnen de organisatie. In het voorontwerp van de Omgevingsvisie wordt het volgende aangegeven:

'De Omgevingsvisie biedt het kader en de richting. De concrete invulling ontstaat in het gebiedsgerichte overleg. Zo wordt de ontwikkeling van de leefomgeving een gezamenlijke opgave van gemeente en samenleving. Het gebiedsgerichte puzzelen vraagt niet alleen om inhoudelijke keuzes, maar ook om een andere manier van samenwerken. De gemeente zet daarom in op een aanpak waarin betrokkenen elkaar beter leren kennen, gezamenlijk opgaven verkennen en samen tot uitvoerbare oplossingen komen. Daarbij wordt nadrukkelijk uitgegaan van wat er al in de samenleving aanwezig is. In veel gebieden zijn inwoners en initiatiefnemers al actief bezig met het verbeteren van hun leefomgeving. Deze initiatieven vormen het vertrekpunt voor het gebiedsgerichte proces. De gemeente sluit hierop aan en ondersteunt waar nodig, in plaats van uitsluitend zelf richting te geven.'

Dit pleit voor het doorvoeren van een duidelijke vorm van gebiedsgericht werken vanuit de gemeentelijke organisatie.

Ervaringen andere organisaties

Om het wiel niet opnieuw uit te vinden, is recent gesproken met de gemeenten Berkelland, Brummen en Doetinchem en woningcorporatie de Woonplaats. Deze gesprekken waren gericht op het ophalen van ervaringen, het verkennen van dilemma's en het leren van verschillende vormen van gebiedsgericht werken. De gemeente Brummen doet vooral projecten in de wijk, zij heeft eigenlijk geen structurele gebiedsgerichte aanpak. De gemeenten Berkelland en Doetinchem hebben wel een structurele aanpak. Ook de Woonplaats werkt met een gebiedsgerichte aanpak.

In een eerder stadium (voor aanvang van de pilot) is ook gesproken met de Provincie Gelderland, de gemeente Ede en de gemeente Zwolle. Deze organisaties zijn vanwege hun omvang minder goed te vergelijken met de gemeente Aalten waardoor hun aanpak niet direct toepasbaar is op de gemeente Aalten. Maar deze gesprekken hebben wel veel inzicht geboden in wat gebiedsgericht werken kan inhouden voor onze organisatie.

Gemeente Berkelland

Er zijn vier gebiedscontactpersonen. Zij onderhouden het netwerk in hun gebied. Ze zitten aan tafel bij fysieke projecten van de gemeente en zorgen voor de participatieaanpak en communicatie omdat zij de mensen en contactpersonen in het gebied al kennen. Daarnaast hebben ze als duo-partner een welzijnsmedewerker. Ze werken zo samen aan preventie en integraliteit. De gebiedscontactpersoon zorgt voor een integrale gebiedsagenda (fysiek, sociaal, duurzaam) en checkt of prioriteiten gebied ook matchen met de agenda van de gemeente. Eens per maand is er een kernteamoverleg waarin ruimtelijke ontwikkelingen, civiele projecten, sociale aandachtspunten in het gebied worden besproken. Deze werkwijze zorgt voor minder 'gedoe' met inwoners en er is meer integraliteit en verbinding om actief samen te werken.

Gemeente Doetinchem

Er zijn drie wijkregisseurs die vallen onder het team strategie. Ze hebben de focus op fysiek, sociaal en veiligheid. Ze verzorgen de wijknetwerken en hebben een convenant met ketenpartners zoals bijvoorbeeld: Buha (buitendienst/afval), woningcorporatie Site, buurtplein/jongerenwijkteam, wijkagent, sportbuurtcoach, wijk- of dorpsraad (als deze er is) en eventuele buurtplatforms. Het wijknetwerk komt eens per maand bij elkaar. De wijkregisseur is voorzitter en maakt een strategisch jaarplan samen met inwoners/ketenpartners. Ook wordt er een buurtagenda opgesteld waarvan het eigenaarschap bij inwoners, organisaties en de gemeente ligt. De wijkregisseurs faciliteren verder initiatieven in de wijk, zijn aangehaakt bij gemeentelijke projecten en ze zorgen voor verbinding en samenwerking tussen de gemeente en de wijken.

Woningcorporatie De Woonplaats

Woningcorporatie De Woonplaats is ook bezig met gebiedsgericht werken. Zij hebben de gemeente Aalten opgedeeld in drie gebieden: Aalten, Dinxperlo en Bredevoort (in de kleine kernen hebben zij geen huurwoningen). Zij hebben per gebied gebiedsanalyses gemaakt waarin zowel fysieke als sociale aspecten zijn meegenomen. Een programmamanager heeft zicht op wat er gaande is in de gebieden en intern hebben ze per gebied een 'GTW' oftewel een 'Gebieds Tactische Werkgroep'. Er wordt een afspraak gemaakt met De Woonplaats om te onderzoeken hoe we straks samenhang kunnen krijgen in de gebiedsgerichte werkwijze van de gemeente en die van de woningcorporatie.

De inzichten die met bovenstaande gesprekken zijn opgedaan worden gebruikt als reflectie en inspiratie, niet als blauwdruk, en bevestigen dat het ontwikkelen van een passende werkwijze tijd en ruimte vraagt maar daarnaast ook kansen en mogelijkheden biedt.

Resultaten

Er wordt gebouwd aan een duurzame en betekenisvolle relatie met inwoners, gebaseerd op vertrouwen, nabijheid en wederkerigheid. De pilot moet inzicht geven in hoe gebiedsgericht werken kan bijdragen aan het versterken van gemeenschappen en het vergroten van de sociale, economische en maatschappelijke veerkracht van gebieden binnen de gemeente Aalten. Tegelijkertijd levert de pilot inzicht op in hoe interne samenwerking tussen teams en domeinen kan worden versterkt en welke randvoorwaarden daarvoor nodig zijn. De ervaringen uit Bredevoort worden systematisch vastgelegd en vormen de basis voor de ontwikkeling van een praktisch en gedragen toetsingskader voor gebiedsgericht werken, waarin onder meer principes, rollen, competenties en mandaat worden uitgewerkt. Dit leerproces moet uiteindelijk voldoende inzicht opleveren om te komen tot een onderbouwd go/no-go-advies over gebiedsgericht werken in de gemeente Aalten.

Sociale gebiedsagenda

De allereerste ervaringen met de pilot (zowel extern al intern) duiden al op het belang van een periodieke agendering, prioritering en planning van fysieke en sociale vraagstukken die door de samenwerkende partijen worden ingebracht. Duidelijk is dat niet alles (gelijktijdig) kan worden opgepakt en opgelost.

Als concrete vertaling hiervan wordt per kalenderjaar een sociale gebiedsagenda opgesteld. Deze agenda maakt zichtbaar wat er in het gebied speelt, welke thema's en initiatieven prioriteit hebben en hoe gemeente, inwoners en partners hier samen invulling aan geven. Zo worden resultaten in het gebied zichtbaar en ontstaat een samenhangende beleids- en uitvoeringsagenda die verbindt, over domeinen en bestuurlijke portefeuilles heen.